

Latro. q̄s dicitur latro p̄b-
licus v̄l nocturnus p̄latoz
agrorū. **R.** Latro publicus
dicitur q̄ infidias a aggre-
dit in publicis stratis. **No-**
cturnus p̄latoz agrorū q̄ de nocte
agros vastat a incēdit. **Hos** s̄m les-
ges impune occidere licet; ut s̄. **Hom-**
icidij. i. **f. vi.** nec gaudet emunitate
si defugiūt ad eccl̄as; ut s̄. **Emunitas**
cō fugientū. **f. j.** Et ad istā latromis
mām p̄t p̄tinē. **Deo. a. f. Raptor.**

Legat. Quid iuris si testator
legat rem alienā. **R.** s̄m hōs.
Si testator ignorauit ipsā eē
alienā: heres nō tenet p̄stare eā. nisi
forte is cui relinq̄bat eēt p̄sona iū-
cta. puta vxor v̄l alia p̄sona cui erat
tantundē relicta. **De suo.** q̄ tūc tenet
legatū. **C. de lega. cū alienā.** v̄l si ipa
res eēt heredis. q̄ tūc tenet eā p̄stare
f. de lega. ij. v̄nū ex familia. **f. si rez**
tuā. **Si** v̄o testator scit eē rē alienam
tūc tenet heres emere a tradē. a si ille
cui est nō vult vendē: v̄l nō nisi m̄-
mis s̄m p̄cedo: tenet heres p̄stare ius-
tā extimatōz. si forte eēt tal res cui
cōmerciū nō h̄t. ut res sacre a h̄mōi
v̄nū nō obstat ex. **s. testa. filij.** q̄ res
ille erāt res eccl̄e. in q̄bz legatū nō te-
nuit. **Con. Immo. A. f. in dicto. c. filij**
Ibi etiā h̄ nōt glo. a addit q̄ lega-
tario incūbit p̄bare sciētā testatoris
Predicta eē notāf in sū. **cō. h. ij. ti. v.**
q. ex. B. Legatū ad pias cās valet cū
minorī solēmitate. **v. l. Lex. f. ix. ver**
fi. xj. Quō heredes debeāt solue legatū
aut etiā debita defuncti. habet s̄.
Hereditas. f. v. A. q̄ incipit. Vtq̄ he-
redes. **D. a seq̄ntibus.**

Legat. Quot sūt ḡna legato-
rū. **R.** s̄m **Der. c. f. eo. c. excoi-**
catō. Tria sūt. **Prā** q̄da; sūt
legati de latere ipsi pape. ut sūt car-
dinales p̄ncipalē. a eē alij. Sicut ibi
Der. s̄bdit. q̄ mittūt de curia. **Secūdi**
sūt nō de latere. scz q̄ mittūt a papa
nō ex̄ntes in curia. **Veri** t̄n tēnēdum
q̄ s̄ p̄bat. **Jo. an. in v̄l. scz q̄ solū car-**

dinales dicūt de latere. **A. Cō. glo. rai-**
ut in sū. **h. ij. ti. xxxij. q. lxxxix. B.**
Om̄s alij v̄ndicāq̄ missi nō dicūt de
latere. **Sūt** a terciū q̄ p̄textu eccl̄az su-
aū h̄nt legatōz. **An** v̄o tales possint
absolue p̄uissores clericorū h̄s s̄. **Ab-**
solutio. ij. in p̄ncip. A. a etiā in dō c.
excoicacōe; q̄ nō p̄nt absoluerē. **D.**
Legat. de latere p̄t s̄firmare elec-
tōes ep̄oz. **A.** ac eē archiep̄oz ut i. c.
si abbatē. **de q̄. B.** a exemptoz. **Alij**
legati nō sūt sp̄ali mādato. eē s̄ elec-
si abbatē. **h. vj. Dōt** eē legat. de late-
re cognoscere de causis cōtra exemptoz.
ut s̄. **Exemptus. f. penulti.**

Quid si legat. aliquē excoicauit
dū erat in p̄uincia sibi decreta: nūq̄d
postq̄ egressus est p̄t eum absolue.
R. s̄m **Immo. Si** reuocatus est: non
poterit. **Si** v̄o exiuit r̄surs. postq̄ re-
uersus fuerit: poterit a etiā añ regres-
sum si e legat. de latere. **A.** Immo si
nō sit de latere: p̄t absolue in foro pe-
nitentiāli sibi s̄bditos eē ex p̄uincia.
cū sit voluntarie iurisdicōis ut s̄. **Cō-**
fectio. ij. f. ij. Iudicialē at absoluerē
eē p̄uincia nō potest etiā legatus de
latere ut s̄. **Absolutio. j. f. v. B.**

Quod legat. q̄ntūcumq̄ plenā legati-
onē habeat. siue etiā h̄eat p̄textu ec-
clesie siue nō habz ex hoc potestātē cō-
ferēdi b̄nēficia nisi ei sp̄alē sit cōsumi
v̄l nisi sit cardinalis. **h̄t** eē eo. officij
h. vj. Qz si ecclesia hz p̄zonū laycū nō
p̄t cōferri p̄ legatū: nisi ei quē p̄zon.
p̄ntaret. **Eodē** mō si habz p̄zonū cleri-
cū cui p̄zonat. cōpetit rōne sui p̄zimo-
nij. ex. eo. cū dilect. **A.** scz in ti. de iu-
repa. **D.** **Sec** si cleric. sit p̄zon. rōne
ecclesie v̄l etiā si sit collegiū. q̄ tunc
eo irrequisito p̄t legat. cōferre. q̄ p̄t
q̄d maius est scz ipsas eccl̄as cōferre
nō requisito ep̄o. **A.** **Facit** ex. de offi. le-
dilect. a ibi hoc notat glo. **D.**

Om̄s reseruatōes q̄ntūcumq̄ b̄nē-
ficioz facte a q̄cumq̄ legato auctē lega-
tōis. **A.** v̄l ab executoribz deputatis
p̄ ipsū. ut in c. p̄nti. de q̄. **B.** a om̄ia
decreta siue denūciatōes a p̄cessus ca-

vent viribz finita legatōne. **A.** dūmō
ad collatōe; eozūde bñficiōy iā vacā
tū minime sit p̄cessū. ut ibi. **D.** Qñe
tiā si durante legatōe legatus in ali
qua ecclesia. **A.** scz cathedrati v̄ col
legiata. ut ibi. **D.** fecit aliquā refer
uatōem. nō potest illa pendēte facere
aliā in illa ecclesia. **S.** Similiter etiā p̄
q̄ referuauit vñū bñficiūm p̄tinens
ad collatōem cuiuscūq; ipsa referua
tōne pendēte nō poterit aliud refer
uare q̄ ad eundē p̄tinet. **Hec ex. eo. p̄
p̄nti. li. vi.**

Nullus legatus p̄t facere aliquā
referuatōe; de ecclesiis a dignitatibz
eaz. vbi illi q̄ p̄ficiūf hñt p̄ electōz
assumi nec se intromittē qñ eligere
a postulare valeat. **ex. eo. de liberatōe
li. vi.**

Null⁹ legat⁹ p̄t cōcedere alicui ī ge
nerali v̄ in sp̄ali ut recepta resiḡtōe
illoz q̄ hñt bñficia possint illa alteri
cōferre. alit nō valet. **ex. eo. de liberatōe
li. vi.**

Cōstitutōes facte a legatis in sua
p̄uincia durāt postea p̄petue. **Sec⁹** si
cās delegēt. qz egressis illis de p̄uin
cia nō durat iurisdic̄tio delegatōz n̄
aū legatōz discessū citatio p̄cesserit.
ex. eo. nemini.

Legat⁹ nō p̄t p̄cessum delegatōz
impedire. aut eñfiam irritare. sed p̄t
eā cōfirmare a exequi. **ex. de offi. dele
studuisti.**

Quot modis finit legatio. **R⁹** fm̄
Jo. an. Quatuor mōis. **Primo** mō
si dat⁹ fuit legat⁹ ad t̄ps. finito t̄pe
finita ē legatio. **ex. de offi. de le. de cau
sis. Sec⁹** qñ uocatur est. **ff. de iud. l.
iudiciū.** **Tercio** qñ egressus est lega
t⁹; aīo nō redeūdi. **Sec⁹** si animo re
deūdi. **ex. eo. nouit.** **Quarto** p̄ mortē
ipsi⁹ legati. nō tñ mortē cōstituētis.
ex. eo. legatos. li. vi.

Legitimus filius q̄s est **R⁹** f; rap.
Legitimus filius est q̄ de legitimo
māonio nat⁹ est; vel de eo q̄
legitimum reputabat. **ex. eo. cū inter
Johā. a. b.** siue abo in facie ecclesie cō

tūcti sūt bona fide credētes se legitime
copulatas v̄ si alter tñ credebatur. **Rā**
a sic legitimus est filius. a vtriq; p̄nti
succedit. **ex. eo. ex tenore. Sec⁹** si clāde
stine cōtraxerūt. qz videt fuisse ignorā
tia affectata. **A.** ut etiā si ambo impedi
mētū sciētes. publice cōtraxerūt. **ex. e.
de clā. de sp̄o. cū ihibitō.** **Idē** tñ. a. p̄.
Quō p̄nt legitimum q̄ legitimum n̄
sūt. **R⁹** **Multiplex.** **Et prim⁹** q̄dem mo
dus est p̄ seq̄ns matrimonium qñ solu
tus de soluta filios habz scz natura
les. si cōtrahit cū ea legitimā. **Secus**
de spuris scz de adulterio natis. **ex. eo.
cōquest⁹ a c. tanta. Sec⁹** est p̄ specia
lem indulgētiā pape. **ex. eo. p̄ venera
bilē.** **Hij** duo modi in canonicz repe
riūt. **Sūt** a alij fm̄ leges. **Prim⁹** est
si pat̄ filium naturalē offerat curie im
patoris. fiatq; curia ut in autē. qui.
mo. na. eff. le. **ff. si q̄s g. col. viij.** **Idē**
si eū offerat curie ciuitatis de q̄ v̄l au
ius vico est oriūd⁹. ut insti. de nup.
ff. vlti. **A.** **Meli⁹** in autē. qui. mo. na.
le. **ff. si q̄s g. ij.** **Sec⁹** est si p̄
decedēs in testam̄to naturalē filium no
minet legitimum. a ipse postea offert
p̄ncipi testam̄tū. fiet legitimus. **Tercio**
mod⁹ est si nullo filio legitimo existē
te. ipse naturalē filius sep̄sum offert cu
rie ut dictū est in autē. q̄. mo. na. eff.
le. **ff. et. ff. si q̄s igif.** **Quarto** mod⁹
est. si pat̄ in instrum̄to p̄ publicam
manū cōfecto. v̄ aliter scripto. cū s̄
scriptōe triū testium eū nominet fili
um. nec adiecerit naturalē. ut in au
tē. ut liceat ma. a. auie. **ff. ad hec. col.
viij. A.** **Ibi** d̄r. **Si** q̄s filium aut filiam
hñs de libera muliere cū q̄ nuptie cō
sistere p̄nt publico instrum̄to dicat.
siue p̄p̄ria cōscripto manus. a haben
ti subscriptōem triū testium fides dig
noz. siue in testam̄to siue in gestis
mumimentoz. hunc aut hanc filium
suū esse vel filia non adiecit natura
lem. huiusmodi filium v̄ filiam legiti
mos esse. a nullā aliā p̄batōe; ab eis
q̄ri. sed om̄i frui eos iure filioz legiti
mozū. **Ex** hoc enim a cum eoz matre

monstrat legitimū habuisse mōm
Ibi et dicitur qd sic nominādo vnū a idēz
 ius extendit ad omēs alios filios ex
 eadē muliere natos. **D** Spuriū dō nō
 pnt legitimai qntū est p leges h im
 pator vlt ah? autontate eius aliqndo
 de gratia legitimata filie pp. **A** **D**redi
 cta etiā notat in sū. cō. li. iij. ti. xxiij
 q. ij. fm ray. **Tho. De. et Al. D**

Quid pdest filios esse legitimos.
Ro. Succedūt in omibz bonis pentū
 ut in autē. q. mo. na. effi. le. q. a qm
 et c. de suis a legit. here. p totū. ex. e.
 dquest. a. c. tanta. **E**t h intellige n
 excludant ab hereditate in casibz qd
 hēs s. **H**ereditas. **Fi. ij.** **V**tz legitiat?
 q ad act? cēcāstī eos: intelligat legiti
 mat? q ad sclares hēs s. **I**llegitim?
Fi. A. a ibi plem? in additōne. **D.**
Ad materiā istam ptinere pōt s. **Fi.**
li. et s. Illegitim?

Legitima portio triplex e. **V**na
 est. q est debita iure nature a
 diad debitū bonoy sibi dñi. et
 hec debet filiis tm q sine cā exheredi
 tari nō pnt. a huic portōi nullū gūa
 mē pōt imponi. c. de offi. testa. l. omī
 mōa duabz le. se. **E**t hec est tal. **S**i sē
 quoz filij vlt infra dnt hze tercia ptē
 si sūt qnq; vlt vltra dnt hze medieta
 tē ei? qd eis deferebat ab intestato.
 c. de in offi. testa. **A**uten. nouissima
Et intelligi debz detractis debitis si q
 essēt. **A** **F**acit. l. venisse. ff. de ver. sig.
D. **I**tē est alia portō scz qrtā saladiē
 q debet iure institutōis. ut cū aliqs ē
 institut? heres a illa hereditas est ex
 hausta p legatar: tūc institut? pōt detē
 here sibi vsq; ad qrtā ptē hereditatis
 detrahendo de singulis legatn ad pi
 as cās. **A.** **H**oc hēf in autē. filie. c. ad
 l. saladiā. **C**essat etiā saladiā qn tes
 tator sciēs qntitatē p̄monij sui ex
 p̄sse illā phibuit. vlt si heres nō fecit
 muentariū tpe a modis a iure statu
 tis. ut in autē. h cū testator. c. eo. vlt
 si heres infra legitimū tps volūtati n
 paruerit testatoris. eē de testa. **R**ep
 nald? ad fi. **E**t ibi glo. dicit q tps le

gitimū est tps am dputādū a iustu
 iudicis infra qd tps si nō pariat: di
 cit q etiā pdit oia excepto qd sibi de
 bet ex fidei commissō. **I**tē cessat saladiā
 qn aliq sūt ita relicta ut nō alienēz: h
 remaneat apud successores ei? cui re
 linquūt in autē. sed in ea. c. eo. **D.** eē
 de testa. **R**apnald? ad fi. a. c. ad l.
 saladiā p totū. **I**tē est tca q dicitur
 bellianica. ut cū aliqs institut? heres
 rogat ut alij restituit hereditatē **R**a
 talis institut? pōt retinere qrtā ptez
 de tota hereditate. ut in insti. de fidei
 cō. here. pagp̄to. h qz. a. c. ad rebel.
 p totū. **H**ec detrahif de vniūsitatē hē
 ditatis. a in hac dputan? legata a do
 natōes. ff. ad l. saladiā in qrtā. **A.**
Hec lex nō videt ibi haberi. a puto
 q velit allegare. l. in qntitate. q est
 eo. ti. **S**ed meli? videt facere insti. de
 fidei cō. here. pagp̄to. sed qz. a. v. se.
 vbi patz q comoda a onera heredita
 tis diuidunt inter herede a fidei com
 missarium. siue sit vnus heres. siue
 plures pro suis portionibus. **D.** **R**o
 tantur hec ext. de testa. **R**apnutius
Et si plures heredes instituti fuerint
 diuidunt inter se dictas portōes **H**ec
 que dicta sunt de iure sunt **C**eterum
 circa hoc diuersarum terrarū varia
 est cōsuetudo. que si rationabilis sit
 et prescripta: seruari debet. ut supra.
Cōsuetudo. **Fi. ij. iij. et. v. A.** **H**ic pōt
 set cōsuetudo irrationabilis discerni
 qn esset ctra relicta ad pias causas
 ut notat in sum. con. li. ij. ti. v. ques.
 xaij. **E**t consequēter idem foret qndō
 cumq; esset contra debitum pietatis
 seu caritatis **D**

Leprosus. qd de coniugio lepro
 soy. **R**o. **L**eprosus supuenies sol
 uit sponsalia. **A.** s. de futuro. ut
 in. e. lrās. de qz. **E**t ibi glo. q etiā di
 cit q idē est de qlibz enormi deformi
 tate. **D.** h nō soluit mōmū ext. eo.
 lrās. **V**n si ctractū fuit tenet dñy ad
 reddidēz debiti. ex. e. c. j. et. ij. **L**epro
 sus etiam dhere pōt si inuenit volēz
 ex. eo. c. ij.

Utrū diuix teneat cohabitare iu-
gi leproso. **R^o fm Tho. i. iij. di. xxxij.**
Licet teneat reddere debitū nō tñ te-
neat ei cohabitare. **R^o em** ita dīto infi-
at ex coitu sicut ex frēqnti cohabitati-
one. **Et fm De. hec opinio celebrior**
est. quā **Hostiē. declarat sic. Suffi.**
at leproso q̄ v̄xor ita p̄e fit q̄ p̄pter
loā distantiā non fraudet debito. nec
optet q̄ in eodē lecto. aut in eadē do-
mo moriet̄. **Filiū q̄ leprosoy cū sano**
manē debent ne inficiant̄. **A Idem in**
sū. cō. li. iij. ti. ij. q. lxxij. cū duab⁹ se-
D. **Utrū leprosi teneat dare dēmas**
hēs s̄. **Deame. ij. q. j.** **Et vtrum de sep-**
pultura. A. s̄. alicui leprosi intrāti
domū leprosoy ut i loco allegato. **D**
teneat ad canonicā portōem. **vide f̄**
sepultura. ij. q. xj. qui incipit Quid
de leprosis.

Utrū sacerdos leprosus debeat celeb̄-
re. **R^o fm Wit. Populo q̄ dē p̄pter scā**
datū celebrare nō d̄z̄ h̄ p̄uati. si non
sit nimis defornis. **A.** aut debet fm
eūdē. ut in sū. cō. li. ij. t. j. q. xliij. **D.** n̄
est phibend⁹ sed tñ cessabit a miste-
rio q̄ ad sanos. **A.** h̄ leprosis cātare
a ministrare poterit. **Simavt in deā. q.**
xliij. D.

Lex a constitutio Quid est lex
R^o. **Lex est constitutio p̄li in q̄**
maiores natu siml cū plebibus
aliqd sanxerit. **di. ij. lex.** **Et de h̄ etiaz**
vide in fine seqntis. f̄.

Quis p̄t facē legē. **R^o fm Tho. j.**
ij. q. xc. **Lex principalt̄ respicit ad bo-**
nū omune. Ordinare at aliqd ad bo-
nū omune ē v̄l totū multitudis. v̄l
alic⁹ gerētis vicē totū multitudis.
Et iō cōdere legē v̄l p̄tinet ad totam
multitudinē v̄l ad p̄sonā publicam
q̄ totū multitudis curā h̄z̄. Est tñ p
mulgatio nēcāria ad hoc ut lex h̄eat
suā virtutē. V̄nā di. iij. A. in. f̄. leges
D. **Si q̄ leges instituūt cū p̄mulgāt**
Et sic p̄t colligi tal̄ diffinitio. Lex ē
q̄dā vōmis ordinatio ad bonū cōe ab
eo q̄ curā cōitatē h̄z̄ p̄mulgata. A. Cō-
lō. ut in sū. cō. li. ij. ti. v. q. cāij. D.

S q̄ sūt illi q̄ ita curā cōitatē h̄nt
q̄ possunt legē facē. **R^o fm hōf. Cū a-**
lem cōstitutō; papa p̄t facē in omibz
spūatibz a ecclāstias. ex. eo. c. fi. Itē
legatus in puincia sibi cōmissa. ex. de
offi. le. ca. si. c. de loca. a cōdu. ex. re-
scripto. Itē sinod⁹ puincialis. xvj. d.
q̄ d̄z̄. Itē sinod⁹ epal. xvij. di. c. j. et
e. fi. Itē ep̄s in sua d̄pocesi p̄t cōstitu-
tōe; facē. c. de ma. a obe. si. q̄s. ex. de
loca. a cōdu. v̄ia nobis. Itē caplm p̄t
sibi cōstitutō; facē. ex. eo. cū accessisset
Sik̄ a vniūsitatis clericoy a mgrōy. c. f̄
eo. ex. l̄is. Itē in t̄p̄atibz ḡnialē; legē
p̄t facē impator. C. s̄. legi. l. ij. a. l. fi.
Nō tñ in spūatibz seu ecclāstic. Itē
p̄fect⁹ p̄tono a oēs q̄bz impator h̄c
mādat. Itē p̄pls roman⁹. Itē senat⁹
roman⁹. Oēs isti lege; ḡnialē facē
p̄nt. Itē ois ciuitas siue p̄pls p̄t sibi
legē facē. Nec oia in insti. de iure. na-
f̄. j. a. ij. Itē credo de q̄libz collegio ap-
pbato. ex. eo. q̄ in ecclāy. a. c. ex. l̄is.
A. Itē in dicta. q. cāij. Et addit fm
immo. i. c. v̄ia nobis. ex. de loca. a cōdu.
vbi dicit q̄ l̄z̄ ep̄s cū caplo suo possit
statuta facē sup iurisdicōe sua. sup
alijs tñ nō p̄t. nisi h̄ij q̄z̄ intēst; cōsē-
tiant v̄l ad min⁹ sint p̄ntes. de cō. d.
ij. c. j. a. ex. de h̄ijs q̄ fi. a p̄el. sine cō-
sen. ca. c. penl. a. fi. D.

Sed infra q̄d t̄ps incipit artē. **R^o**
fm Hosti. Cōstitutio ḡnialis incipit
artare p̄ duos mēses a t̄pe publica
tōis. ut in Autē. ut fact. no. cōstitutio-
in rubro ex nigro. A. Col. v. D. Idem
Der. et Jo. An. dis. sic. Cū istud sit iu-
re ciuili exp̄ssū. a iuri canonico cōiū
nō sit; cautū id̄suabim⁹. qm̄ est toto
ratū videt. c. de. v̄l. mo. ca. vl. et
de se. ex. nouat. Et addit dicit. n̄ in
ip̄a cōstitutōe alijs caueat. Et p̄ h̄ solz
uūf̄ si q̄ iuēniūt t̄ria. Inferior at cō-
stitutio fm cū. hōf. utputa caploy et
vniūsitatū incōtinenti ligat facta p̄
mulgatōne. n̄ forte absētes a igran-
tes. q̄bz neq; t̄ps dato neq; limitato
h̄ iudicē arbitrio relinq̄. ar. ex. q̄ ma-
ac. pp. c. fi. A. Itē in deā. q. cāij. D.

Utrique ignorantibus excusantur ab obsequia legum a constitutionibus. **R.** **C**omuni-
ter loquendo non excusantur nisi si per
dicitur est. **I**gnorantia. **C.** **I**tem tamen a sententia
tibi placet per statuta ordinatio excu-
santur ignorantibus quia non ligantur illis nisi
eorum ignorantia fuerit crassa aut super-
na. **ex. eo. ut aiaz. li. vj. Et q. fit crassa**
sa seu supina h. s. Ignorantia. C. fi.

Utrique constitutio respiciat preterita. **R.**
Futura tamen respiciat non preterita. **ex. eo.**
consequentes. **h. in ea nominati s. preter-**
tis caueat. ex. eo. c. fi.

Utrique posterior constitutio tollat priorē
R. Tollit etiam de priori nullam faciat
mentio. **ex. de cognat. spi. c. j. lic. sec.**
fit in rescriptis. **ex. de rescript. ceter. a. c.**
ex. pte. It. sec. de consuetudine. A. s. q.
a non derogat per nouam constitutionem pape
nisi de ea fiet mentio. ut in loco allega-
to. **B. s. Consuetudo. C. vj.**

Utrique leges humane obligent in fo-
ro conscientie. **R.** **C.** **h. m. C. h. p. i. q. xvj. Le-**
ges humane si iuste sunt habent vim obli-
gationis in foro conscientie a lege eterna a qua
detrahuntur nisi in puer. **viii. D.** me reges
regnata legum dedito est iusta dixerunt
dicunt aut leges iuste. **P.** **uio q. d. m. ex. fi.**
ne. **scz. q. n. ordinat. ad bonum commune.**
It. scdo ex autoritate scz. q. n. lex lata
non excedit potestatem ferentis. **It. tercio ex**
forma quoniam scz. **h. m. equitate. p. portio. i.**
ponunt subditis onera ad bonum commune
a **h. m. b. leges h. m. d. onea imponentes**
iuste sunt obligant in foro conscientie. **di. ip.**
q. cu. q. Leges vero iniuste non obligant
de quibus vide in se. **C. A. It. in su. co. eo.**
ti. q. c. iij. B.

Que sunt leges iniuste. **R.** **h. C. h.**
ubi supra. **I**niuste sunt. **P.** **uio q. d. m. per**
dicitur ad bonum humanum. a hoc tri-
plex scz. **h. iij. modis nunc dicitur de legi-**
bz. iustis. Nam. vno modo sunt iniuste ex
fine. **h. c. a. alijs p. h. d. s. leges impo-**
nentes onerosas subditis non pertinent ad uti-
litate commune. **h. magis ad p. uia. cupi-**
ditate vel gl. am. Scdo modo ex autoita-
te scz. a. alijs legem fert ultra commissas
sibi potestatem. **Terco modo ex forma. puta**

aut iniquitate onera multitudinis dispen-
sant etiam ordinem ad bonum commune.
a tales magis sunt violente quam leges.
Vbi non obligant in foro conscientie nisi forte
propter vitandum scandalum. **It. iniuste**
sunt per dicitur ad bonum commune. sicut le-
ges tyrannorum inducentes ad idolatriam
vel ad quilibet alios quod est contra legem di-
uinam. a tales leges nullo modo obligant.

Sed nunquam inter leges impiales que
nunc vigent sunt aliqui casus illiciti a **h. m.**
a iam non suandi. **R.** **S.** **ut ut. d. r.**
lege. Et p. i. q. d. m. in m. monijs. Nam
h. m. leges. h. i. q. v. m. germam copulari
pt. p. m. o. m. u. a. filia alci. germam
ut insti. de nupt. q. in eos. C. de nup-
l. nemini. a. h. m. de tales d. n. t. penitus
separi. ex. de sang. a. aff. no. d. r. et. r.
xxv. q. iij. p. gem. Scdo. q. h. m. leges
puella rapta si pt. d. h. e. m. u. o. m. a. suo
raptore. C. de rap. vir. l. vnica. Et idem
erat olim **h. m. antiq. s. canones. h. b.**
die pt. ex. de rap. c. fi. vide. r. r. p. r. o. r. ij.
C. ij. Terco. q. h. m. leges licite est b.
mini soluto tenent mulierem solutam in
caubina ut in. Aut. q. m. o. n. a. effi. sui.
C. h. q. s. at. Sed h. m. de u. ed. fornicatio
simplex mobile p. e. m. e. a. excludit a
gno. de. ut. dicit. ap. l. j. C. o. r. vj. Q.
to q. h. m. leges licite est viro occidere
adulteros. v. r. o. r. d. p. t. h. s. u. in adulterio
si est persona viri a cui non debet reuerentia
ff. de adul. l. maito. j. r. n. o. a. l. si adul-
teriu. a. C. adul. l. Grace. a. h. i. l. l. p. i.
q. h. filia in potestate occidit adulterum si
licet in domo filie. a eonuso licet p. i. oc-
cidit adulteram filiam a. g. n. i. a. occidit filiam
ff. de adul. l. p. i. a. l. nec in ea. a. l. q.
ait. **S.** **imilit. a. latrone siue p. latorum**
agrorum ut s. **H.** **omicidii. j. C. vj. Sed**
h. m. de u. nihil eorum licet a. p. h. i. b. e. t. a. u. p. a.
pi. Ex. r. r. No. occides. Q. n. to q. h. m.
leges danat q. c. o. p. r. e. h. e. n. s. a. in adulte-
rio tenent. v. r. o. r. d. C. de adul. l. crim. a. l.
castitati. Sed h. m. de u. a. iura canonis
ea potest tenere sine vlla pena. dummodo ipsa
velit ab adulterio recedere. **xxi. q. j. C.**
sbaudi. A. al. s. incipit. hic sbaudi. B.
S. **exto q. h. m. leges in multis casibus li-**

aitū est vporē repudiare a mōniū rī
te tractū dissoluere a maxime in ca
sū q̄ notat. **Dis. lege. a. xxvij. q. ij.**
sūt q̄ dicūt. **A. In hīs ca. dī de disso
lutōe mōniū cē cōsumati cā religio
nis qd̄ phibet. licet leges p̄miserūt.
D. h̄ hoc lex dīna phibz. ut in eisdem
c. dī. **Septio** qz fm̄ leges mulier que
mortuo marito nubit infra tps̄ luctū
sc̄; vni⁹ am̄ infamī sit. a. inaurit ml̄
tas penas. **C. de sc̄i. nup. l. j. a. ij.** **S.**
fm̄ deū ut ap̄ls dīat nubat libere cui
vult. **et de sc̄i. nup. ca. si.** **Et ut nōt**
Imo remittūt ei oēs ille pene q̄ sūt
tū ad ipsi⁹ penas. **Sec⁹** si inde puēiat
aliqd̄ ad alios. **A. dñs an. de bu. da
ri⁹** hoc p̄mit i dīcto. **c. si. de sc̄i. nup.**
dicēs qz qd̄ sūt pene q̄ fundat̄ super
odio sc̄daru; nuptiarū v̄l festinatōne
trāsīt⁹ a tales pene sūt cōrecte. ut h̄.
qz **zherē** mōniū nō ē odio sū neqz p̄
hibitū h̄ ab ap̄lo p̄missū. **Quēdā** s̄t
pene q̄ fundat̄ sup̄ fauore p̄mi mō
niū istē adhuc hodie durāt. ut si m̄
d̄sc̄q̄ aliqd̄ ab intestato v̄l ex testa
mēto alic⁹ filioz p̄oris mōniū h̄; so
lū v̄sufficiū sup̄ eo dū viuit remanē
te p̄tate apud filios eiusdē mōniū
si extāt q̄bz nō extātibz d̄sc̄q̄ plenū
ius. **ut. l. feie. q. h. c. de sc̄i. dis. nup.**
Ite qz vir siue mulier nō possit in vi
ta v̄l p̄ mortē donare nouer̄ v̄l vi
trū plus q̄ donauit v̄ni cuiqz filioz
p̄oris mōniū. **ut. l. haec. d. cā. l. j. c. e.**
Et idē in mult̄ filibz q̄ p̄mit dñs an
vbi s̄. **D. Octauo** qz h̄; leges filioz spu
riū nō est alend⁹. h̄ fm̄ dīca canones
otra ut s̄. **Fili⁹. q. v. ij. A. q̄ inapit. Q. d.**
de spur̄is. B. Rono qz h̄; leges heres
si nō fecerit inuētariū tenet ad oīa de
bita defuncti. **sec⁹ fm̄ dū ut s̄. H. d. d. i.**
tas. q. v. Decio qz in certis casibz fm̄
leges heres teneat de maleficio defun
cti. **sec⁹ est h̄; dū ut s̄. H. d. d. i. ij.**
A. qz ut ibi p̄; tenet ad oīa debita de
functi cē ex maleficio inq̄ntū h̄ ditas
sufficiat. **H. v. d. cāo** qz fm̄ leges id qd̄
relinq̄t in v̄lūa v̄lūitate: nō v̄; n̄ h̄at
v. ij. v̄. v. testes. **C. de testa. l. si vnus****

a. l. si. sed fm̄ deuz in relictis ad piar
cās sufficiūt tres a cē duo testes. **ex
de testa. cū testes. a. c. velatū. A. De h̄
pleni⁹ s̄. j. q. v. in additōe. B. Duode
cimo. qz fm̄ leges si p̄mitto aliqd̄ nu
do pacto. A. v̄ simplic̄ p̄missione sine
alia iuris solēmitate. B. nō teneor. qz
nō ouit inde actio. **ut. ff. de pa. l. iure
gētū. Cōtra** est sc̄m deū a canones
qz mōlt̄ peccat recedēs a pacto. **et de
pac. c. j. cū filibz q̄ ibi notat. Et vi. q.**
p̄missio. Et idē si p̄mitto v̄ni recipiēti
p̄ alio. qz fm̄ deū teneor. fm̄ leges n̄.
A. Nisi p̄missio facta fuerit p̄sone exi
stētī s̄; p̄tate alteri⁹ ut fuo: seu filio:
fa. v̄l procuratori: seu negotioz; ge
stori. **P. h̄os** em̄ bñ acq̄rit p̄ia dño.
ut i. **Insti. p. q̄s p̄s. no. acq̄. ob. pto.**
a. ff. et Co. de pau. a. de neg. gest. B.
Credeō qz int̄ em̄tes a v̄dentes oē
dūt leges. **A. Meli⁹** dicēt p̄mittunt.
Nullū ei doli leges oēdūt. **ff. de dos
lo p. totū. B. de ceptō; r̄. vi. s̄. Emp
tio. q. i. ij. Decio** q̄rto qz fm̄ leges n̄ h̄
emē seu v̄dē iura a actōes q̄ q̄s h̄; s̄
aliū p̄ minori p̄cō q̄ sit p̄ncipale de
bitū alt̄ n̄ v̄; emptio. nec peti p̄t n̄ v̄ h̄
ad id qd̄ solutū ē nec cē p̄nt t̄ia iuā
p̄ pte v̄dē a p̄ pte donari. **C. mādati.
l. p. diuisas. a. l. ab anastasio. S.** fm̄
aiam nihil phibz me emē iura s̄ ali:
quē p̄ minori p̄cō q̄ sint ip̄a iuā dū
tū no faciā h̄ in fraudē v̄sue h̄ p̄t̄ itē
se meuz a labore q̄ forsitā erit in reh̄
dō. h̄ qz dubito ne debitor fugiat aut
ad paupertatē veniat. **vide h̄. q. v. iura.
ij. q. p. A. Et** ibi p̄; a cē in dīctis. **l. p.
diuisas. a. ab anastasio. qz h̄ sunt sta
tutū ad fm̄ mouēdas lites a p̄ cōi bono
Iō** nō ē cā q̄re in cōscia nō obliget et
sibi imputet q̄ se intromittit: h̄ mōi
p̄iaul a litigij. **B. Decio** q̄nto qz fm̄
leges in longiss̄ō tpe cē possessor ma
le fidei p̄scribit. **Sec⁹** fm̄ dū a iura ca
nomica. **et de rog. iu. possessor male fi
dei. li. v. j. de h̄ vi. q. p̄ceptio. q. v. S. edē
mo** qz fm̄ leges maleficia cogitatōis
reglarit n̄ p̄mū. **ff. d. p̄is. l. cogita
tōis: h̄ tū ois cogita^o mala l. a. de v̄l****

p pñam puniēda ē. xxiiij. q. ij. ois
 Decimosēptio. qz fm leges licz magi
 a venētia puniāt: tñ qz h faciūt oītra
 imbrēs. ventosa grandines pñiāē
 C. de male. l. eoz. h fm dñ talia etiā
 sic facere grauiſſim pētū est. ut daē
 pbat **Th. ij. q. xcvj. A.** Et bñ qz n̄
 sūt faciēda mala ut veniāt bona. ad
 Ro. iij. **B.** Decimo octauo. qz fm leges
 licitū est in eā sāguinis corūpe accu
 satorē. ff. de pua. l. fi. **A. Jbi. d. In**
 omibz causis p̄terq̄ in sanguine qui
 delatorē corūpit p̄ victo h̄ē. a sic nō
 innuit qz h liceat. h qz tali pena non
 puniūt. **Sed fm dñ nō licz ut p̄mit**
Th. ij. q. xcvj. Dec itaqz sūt q nō
 re potui q̄ q̄tū ad casus aie nō sunt
 fm deum tenēda. licz sint cessā p le
 ges. Alias vō iurē s̄tilitates a dūsi
 tates iurē canonid a ciuilibz iuristis
 relinqua. **Porro de illis legibz q̄ per**
 mittūt vsuras nihil dico. qz oēs abs
 rogare sūt eē p leges ut **J. vsuā. j. ff. x**
viiij. q. incipit. qd de legibz

Utz in legibz possit dispēdari. Rō.
 fm **Th. ij. q. xcvij. rectores multi**
 tudinis dispēdare pñt in legibz hūa
 nis in aliq̄bz casibz. **A.** scz in q̄bz di
 spēdatio a iure p̄mittit aliter sec⁹ auz
 nemo possit venire cōtra legē supio
 ris. **xij. d. nulli phas est. B.** ita tñ qz
 dispēdatio nō cedat in nocūmū boni
 omūis. h pot⁹ ad illud p̄ficiat. **Qui**
 at sunt casus iuris canonid dispēsa
 biles soluz p papā hēs s̄. **Dispēdatio**
ff. vij. A. f. m. ff. q̄ incipit. dispensatio
cū sequentibz. B.

Utz in cōstitutōibz intelligā con
 cessā quecūqz nō sunt phibita **Rō fm**
Hosti. Si cōstitutio p̄mulgata ē affir
 matiue: oīa q̄ cōtinet a ex eis seq̄ntia
 vidēt cessā. n̄ reperiānt phibita pu
 ta cōcessū est cōtrahere mūomū. ergo
 ciuilibz a sp̄ nisi rep̄ia² phibitū. **Sic vō**
 p̄mulgata sint negatiue omīa ex eis
 seq̄ntia intelligūt phibita nisi rep̄i
 an² cessā. sicut phibet ne q̄s occidat
 ergo semp a omibz phibet nisi qñ in
 uenit concessum.

Leges impiales imitan² canones
 Vñ dicit sic. **Nō dedignāf face leges**
 canones sacros imitari. sp̄ālē in mū
 monijs a vsur. in autē. ut clerici ap̄
 p̄rios ep̄s **Col. vj. et. ij. q. vj. ff. hic**
colligit ex de no. opi. nē. intellexim⁹
In lege fraudē nihil agēdū ē. ff. de
legi. cōtra legē. qz cū qd phibet vna
viz intelligit phiberia alia eē de re
iu. cū qd li. vj.

Quid de cōdentibz leges imiqs. Rō
 Si leges imiq sunt cōtra libertatē ecclē
 tūc cōdentes a seruātes sunt excōica
 ti ipso facto. ut hēs extense s̄. **Excōi**
ca. j. ff. ij. v. vij. Si vō sint simplē cō
tra aliq̄ dei a ecclē mandata. vlt puta
 qz liceat facere simonias vlt alienare
 feudū. p̄cipue ecclāsticā a h̄mōi: ipso
 iure nō valent. **di. vij. q. cōtra. xxxij.**
q. vij. flagitia. ex. de cōstitu. q̄ in ecclā
rū. Et faciētes a seruātes peccāt mōs
 liter. eē de simo. cū in ecclē a ca. nō sa
 tis. **Et si q̄ dāmficati sūt occasiōe tal**
 legē: cōditores a eoz heredes tenēt ad
 restitutōē: Illi etiā q̄ induxerūt cōdito
 rē ad talē legē faciēdā tenēt ī solidū
 a sūt oēs seruātes tenēt ad restituti
 onē omīū eoz q̄ tatiū legū occasiōe
 lucrati sūt vlt alios dāmficauerunt.
Et eodē mō imo multo magis peccāt
 a tenēt q̄ leges cōdunt directe s̄ deū
 sicut de p̄olatria. ut hic s̄. **ff. vij. est**
dictū. A. **Hec etiā notāf in sū. cō. li.**
ij. ti. v. q. cēv. fm rap. a host. Et vltē
p̄dictū casū etiā in alijs irrogat excō
municatio cōtra tatiū legū cōditores.
 puta si cōderēt legē sup vsuris facien
 dis vlt nō restituēdis. ut in de. ex gra
 ui. de vsuris. vlt sup simonia cōmittē
 da. cū in simonia hodie fit excōicatio
 papalis. utz p eūagā. eugenij q̄rti.
 cū detestabilea idē in multis alijs ca
 sibz q̄ pñt colligi s̄. **Ab solutio. j. ff. ij.**
a excōicatio. j. ff. j. cū seq̄ntibz. B. **Ad**
materia legis p̄t p̄tinere s̄. Jus. Le
ges audire nō licz q̄busdā clericis.
s̄. Excōicatio. j. ff. ij. v. vj. a ibidē. ff.
ij. v. xiiij. Quomō papa possit tollē
leges hēs. J. Papa. ff. antepenl.

Libellari9 tract9. **C**ontractus iste q in qbusda locis dicitur datio ad liuellu; est idem q8 cōtract9 emphiteoticus a iō de hoc vi de s. **E**mphiteosis.

Libell9 famosus dicit qn ali9 q8 scribit cedulā cōtinētē iu riā siue infamā alteri9 a pñ9 at eā in loco vbi iueniat a sic de alijs infamatur.

Que ē pena dicitur libellū famosū **R**e^o. **Q**uadruplex est pena fm q q8 tuor modis p̄t agi de eo. **E**t p̄io qdē si agat criminally etiā fm leges ē pe na capitis tā otra illū q feat. q̄ otra illuē q inuenit nisi corrupit v̄ nulli ruelauerit. **C**. eo. l. v. mica. v. q. j. si q8 famosū. **A** **I**bi trāsumpta est p̄s dīc de legis v̄m cōvbi dī. **S**i q8 libellū fa mosū siue domi. siue in publico. v̄ in q̄cūq; loco ignar9 repit ā corrupat p̄ us q̄ alter inueniat. aut nulli cōfitea tur inuētū. **S**i v̄o nō statū eadē cartu las v̄l rupit v̄l igni cōsumperit sed v̄m eaz manifestauerit sciat se q̄i ac torē h9 delicti capitali s̄mā s̄biuganz dū. **H**mōi at libell9 alteri9 opmōez nō lebat. **E**t q̄libz de ip̄lo accusare p̄t tales: q̄netiā accusatori cōstituit p̄ aiū p̄ mō s̄bstatie accusate p̄sone: s̄ si erat fuy p̄duat in libertate. **S**ed si iuri. l. lex. q̄. h. a. **C**. e. l. v. mica. **S**ed si aga² siue a iurē. s̄. actōe iniuriay q̄ nō publicā iudic: sed puati cōtinet q̄relā **C**. de iniuri. iniuriay. **E**t sic p̄mō² s̄z iuramētū actoris a taxatōz iudic: ut in institu. de iniu. q̄. pena **T**er^o si aga² fm canones a sic q̄ famosū libellū cō fiat: flagellat a excoīcat. v. q. j. q̄m in alteri9 a. c. h̄j. q̄. **E**t p̄t depm̄ cum sit ḡue crimē a dānatōe dignissimū. **R**xxv. d. **F** nūc at **Q**ūto in foro p̄mali q̄ taz isti q̄ alij detractores tenē ad restitutōez fame p̄ modū q̄ dicit9 ē s̄. **D**etractio. **F** iij. et. v. **A** **I**de in sū. cō. li. ij. ti. v. q. a. **B**

Libert9 est ille q̄ ex seruo fact9 est liber p̄ manumissōz. **M**anumissōz at p̄zon9 dīa s̄p̄ h̄b9

t9 p̄zono tenet ad qdā obseq̄a **J**uge nu9 at v̄of q̄ liber nat9 ē. a sic nulli te net obseq̄. **E**t at casus q̄ libert9 erit p̄t in ingenuitate. s̄z si a dño fuerit expositus. ut dī s̄. **E**xpositus.

Uty libert9 possit reuocari in s̄uitutē. **R**e^o. **L**ibert9 in seruitutē reuocaf p̄t in ḡtitudinē s̄z cū man9 imieat in p̄zonū. ā atvō cō iniuriā seu ḡuedā nū re9 v̄l vite piculū inferre p̄sūp̄sit **E**t asdē causis p̄t q̄libz donator dōz tōez reuocad. eē de dona. c. si. **A**. et ibi nōt glo. qd̄ tē in isto. **F** **R**ōf etiā in sum. cō. li. iij. ti. xvij. q. xij. **B**

Que dīa est int̄ libtos eēca p̄ua toy. **R**e^o fm h̄st. **M**ultiplex **P**ūa qz liberti eēca reuocaf in seruitutē p̄t opas n̄ p̄stias. xij. q. ij. dyaconi. **S**e c9 in liberti puati. **C**. de li. c. solo. in no. tū intelligit s̄ de obseq̄is ip̄positis nō de alijs. **A**. qz ad n̄ ip̄posita n̄ tene² ut dicit in no. in c. de famul. eē de ser. nō ordiū. vbi eē dicit qz p̄ omīssōem obseq̄i ip̄positi n̄ redigat libert9 in s̄uitutē: n̄ eēt mīmis n̄cariū obseq̄ū. pu ta qz negaret alim̄ta **T**ūc em̄ in q̄t re uōbif in s̄uitutē. **S** **S**ec̄da qz filij liber toy eēca eēl nati p9 manumissōz s̄it obnoxij eēca. xij. q. ij. de libtis. a. c. li. berti. ij. **S**ec9 in alijs. **C**. e. l. j. a. ij. **A**. s̄ in t. de libertis a eoz libet. **B**. **T**ercia qz libti eēca tenē s̄uire eēca. eēl si nul la opa sint ip̄posita eis. xij. q. ij. dyaconi in fi. c. libti. ij. **S**ec9 i alijs. **C**. eo. l. j. a. ij. **A**. **I**bi nō bñ s̄ apparet s̄ bñ s̄ di cit in o. i. dco. c. de famul. dūctis q̄ no tāf fm ray. i sū. cō. li. iij. t. xvij. q. iij. **B** **Q**ūta ē qz libti eēca si iniuriē eēca v̄l accusēt illā v̄l testif eēf s̄ illā: re uocaf in s̄uitutē eēf s̄ ordinati fuerit di. liij. q̄ ex famul. a in p̄dco. c. dyaconi. ex. de ser. nō ordi. de famul. **Q**ūta qz liberti eēca manumissō ad s̄ or dinēf nō p̄t de acq̄s̄iel q̄cūq; mō ad alios trāsmittē fm q̄sdā qn poti9 oia ad eēcam p̄tinebunt. **S**ed verius pu to qz hoc sit verum solū qn in manus missione fuit dictum. als etiāz testa mentum possunt edere s̄ h̄ijs que ad

acq̄sierunt. ar. ept. de ser. nō ordi. eo. libet. xij. q. iij. c. j. a. ij. **A** Idē in sū. con. eo. tit. q. j. fm tancre. rap. vl. et hosti. **P**redicta etiā notat in dicta. q. xiiij. **M**ulta circa materiā libertorū hēs. **M**anumissio. et **S**eruus.

Item. De falsarijs lrāz. vide s̄. **A**bsolutio. j. q. iij. v. iij. **I**te s̄. **E**xcoicatio. iij. **Q**uilibz debz pōire de curia lrās de dignitate quaz dicit se h̄re. ut **P**egun. q. q. fi.

Litigium put hic sumit est auz vn⁹ verbis alteri⁹ dicit in q̄ dicitōe fm **T**ho. ii. ij. q. c. lvi. duo p̄nt attēdi. **Q**uāq̄ em̄ ertingit cō traditio ppter h̄ q̄ dicitōes recusat p̄ sone dicētis cōsentire ex defectu amoris aios veniētis a hoc ptinet ad discordiā caritati cōtrariā. **Q**uāq̄ xō cōtingit ppter hoc q̄ cōtradictōes nō vere tur cōtristare dicentē a sic fit litigium qd̄ amicitie vl̄ affabilitati oppōit. ad quā ptinet delectabilē alijs cōi uere. **U**nde p̄hs dicit. iij. ethicoz. q. il li q̄ ad om̄ia cōtrarianē cā cōtristandi neq̄ quoscūq̄ curātes discōlia litigi ofi uocant. et vide s̄. **D**iscordia.

Vtrū litigiosus pl⁹ peccet q̄ adulator. **R**e. fm **T**ho. vbi sup̄. cū virt⁹ amicitie p̄ncipali⁹ tēdat ad delectandū q̄ ad cōtristandū itō litigiosus q̄ sup̄ abundat in cōtristando graui⁹ peccat q̄ adulator q̄ sup̄ abundat in delectā do. **P**er accidens tñ poss̄ eō uerso eē. puta si in aliq̄ pticulāi adulator magis intēdēt p̄ deceptōz. nocē vl̄ hmōi.

Sed q̄re litigiosus p̄hibet ordinari. **R**e. fm **h**osti. **T**riplex est cā. **P**riā qz tales nō sūt apti ad humilem doctrinā q̄ requir̄ ab eis. **V**n̄ dist. xlvj. q. j. dicit **N**ihil est impudenti⁹ arto gantia rusticorū q̄ garrulitatē autoritatē putant a pati ad lites in sbiectos tumide intonant. **S**ecūda cā est qz litigiosi. vl̄ adulatoribz aīmos p̄ncipū sibi cōsiliant vl̄ fratribz suis detē bendō infamie notā ingerūt vl̄ inter frēs discordiā seminādo: seditōes nū q̄ cessant facere dis. xlvj. q. ij. **T**ercia

cā est. qz cū ipsi debeant discordātes ad cōcordiā trahere a etiā oblatōes dissidentium p̄hibeant recipere nō dnt litigando alios ad discordiā puocare dis. xc. in principio a p̄ totam di.

Locatio vl̄ cōductio. **L**ocator dicit q̄ rei sue vsū alteri p̄ precio concedit **V**t cū locō tibi domū meā. ego sum locator. tu xō con ductor. **E**t etiā q̄nq̄ q̄s d̄i locare operas suas q̄n̄ offert se ad faciendū ali qd̄ p̄ p̄cio. vl̄ etiā q̄n̄ accipit rem: ut faciat in ea aliq̄d. qd̄ dicit innoiat⁹ cōtract⁹. **A**. n̄ interueniat p̄cū pecunie. tūc em̄ eēt mera locatio. ut in in sti. de loca. a cōdu. in principio. **S**.

Quo tpe debz solui merces locatori. **R**e. fm **g**of. **S**eruari d̄z qd̄ int̄ eos actū est. **S**i xō nō apparet qd̄ actum sit seruād⁹ est mos regionis. q̄ si eēt nō apparet vl̄ est vari⁹ seruandū ē qd̄ minimū est sc̄z ut solua⁹ in fine anni ex. de re. iu. in obscur. li. vj. **I**te **A**zo.

In q̄bus casibz pōt dñs expellē e⁹ in q̄linū seu cōductorē. **R**e. **I**n q̄tuor. **P**rim⁹ si dom⁹ locata nēcāria facta sit sue habitatiōni. puta si dom⁹ quaz habitat casu destructa est aut si p̄stera duxit vxorē vl̄ alia similis nēcitas sup̄uenit **I**ntelligendū fm **h**osti. q̄n̄ tpe locatōis illa nēcitas n̄ imminebat. **S**ecūd⁹ casus est. si dom⁹ habet nēcitatē repatōis. **E**t intelligo de nēcitate orta p̄ locatōz. **E**t in h̄is duobz casibz remittēda est pensio p̄ rata tēpis. **T**erc⁹ si cōductor puerse in domo uerse⁹: ut si tenet porcos i celario. vl̄ nō est in ea sc̄dm pactū con ductōis. vl̄ si detiorē faciat. vl̄ malas feminas ibi teneat. aut etiā p̄sosos hoies. ar. in autē. de leno. q̄ sanxi m⁹. **A**. cōiuncto. q̄ si q̄s at̄ eo. ti. vbi etiā ptz q̄ nisi dñs expellat de domo sua hmōi turpes p̄sonas a lenones graui⁹ puni⁹. **I**n q̄ casu aliq̄ dixē runt nō eē remittēdū pte; pensiomis p̄ rata tēpis. **S**ed cōtrariū verū est qz domin⁹ tēncē remittere. potest autē agere cōtra inquilinū p̄ damno dato

ut exte eo. ppter. **A.** Et ibi hoc notat glo. abbes q locator agit actione legis acq̄ticia ex locato. **B.** Q̄tus cum in q̄tin⁹ p bienmū nō soluit pensionē q̄ p̄t expelli. etiā si ad q̄nquēniū v̄l vltra adduxit. **A.** Risi celerit satisfecerit dicto. c. ppter. Et de ista expulsiōne lat⁹ supra emphyteosis. q̄. iij. i. ad dicto. **B.** Nos q̄tuor casus h̄es in dicto. c. ppter. **A.** Nec etiā notat in sū. cō. li. ij. ti. viij. q. xxxv. vbi eē addit f̄m hosti. q̄ adductor intelligit improbe versat si opa rustica suo tpe nō exerceat. v̄l si ppter inimicias a cuius culpa p̄cedentes damnū def. **B.**

C. Vt adductor teneat locatori de dāno qd̄ in re locata contigerit. R̄o f̄m hosti. Tenet. si contigerit culpa sua v̄l illoꝝ quoz opavit. a in hoc cōt̄ctu venit etiā leuis culpa. cū grā v̄triusq̄ celebret. q̄ quis qd̄a strariū dixerint ut in insti. q̄bz modis rei strariū obligatio. q̄. vlt. **A.** Qui tñ accipit merce dē p custodia: tenet etiā de leuissima culpa f̄m hosti. a in sū. cō. co. ti. q. xxxvj. a sentit glo. i. l. q̄ mercede. ff. de loca. Et intellige q̄n obtulit se custodire. ar. l. j. ff. de p̄siti. **A.** l̄s sec⁹ ut sūp. de p̄siti. q̄. iij. in additōe. **B.** Vñ si auriga dū ceteros curru suo trāh̄re dēbit curru evertit a seruum quē adduxerat quassavit v̄l occidit tenet. Debit enim se tp̄are a diligētius se h̄re. ff. eo. Itē queri? S; si fecit qd̄ q̄cuq̄ diligēs fecit sec⁹ erit ut ff. eo. si merces. q̄ q̄ colūnā. De damno dō dato v̄l aho cui obuiare nō potuit: n̄ tenet. ff. eo. sed de dāno. **A.** Et ibi p̄t q̄ teneat de dāno dato ab eo quē posuit in custodia. **B.** Simile etiam nec de casu fortuito.

C. Vt ille q̄ locat opas suas faciendas in aliq̄ re teneat de damno illi⁹ rei. R̄o f̄m hosti. h̄e. a in supior. q. Si damnū cōtingit culpa illi⁹ tenet: alē nō. Vñ si colūnā trāfferendā accipit v̄l dolia a hmōi: a fracta sūt sua culpa: v̄l illoꝝ q̄nū opa v̄t: tenetur etiā de culpa leui. Sec⁹ si diligētā ad

hibuit. ff. eo. si merces. q̄ q̄ colūnā. Et sic; de dāno ab alio dato nō tenetur. ut ff. eo. sed de dāno. teneat tñ de custodia. ff. eo. q̄ mercede. R̄a a qui mercede p sola custodia accipit tenetur etiā de leuissā culpa. ex. de depō. bona fides. sed de casu fortuito nō tenet nisi ex pacto. ut ibi. **A.** vbi eē S; si p̄cessit culpa v̄l mora. **B.** Itē si factor puez quē adduxerat forma calcij tā vehementer percussit ut ei ocul⁹ effodere: teneat. q̄ leuis tñ castigatio ei pmissa est. ff. eo. Itē q̄n. a. ex. de hō. mi. ad audiētā. Itē q̄ recipit palliū mēa postea p errore dedit alteri: tenet. q̄ nō tolerat error in facto p̄p̄o. ff. ea. Itē q̄n. ff. Itē si palliū. Itē si restituta polieda accepit a mures roserit: de culpa tenet. ff. eo. Itē q̄n. ff. si fulso. Itē si aliq̄d fartiedū v̄l poliedū v̄l gemā sculpedā v̄l includēda accepit tenet. excepto si res vicio suo fragat nā tñ nō tenet n̄ p sp̄ale p̄ctū. Et eodē mō si vitulos pascēdos accepit. ff. eo. si q̄s fundū. ff. si q̄s vitulos. a. l. Itē q̄n. ff. si gemā. xxij. q. iij. tres psonas. Itē si nauta me iuito ponat res meas in alia nauī q̄ vbi posuerit a perijt: tenet. ff. eo. Itē q̄n. ff. a. in. ff. Et ibi patz q̄ si trāstulit n̄ inuito dno h̄ lō fide: a sine culpa n̄ tenet v̄l eē si mala fide trāstulit: h̄ in eadē nauigatōe v̄traq̄ nauis perijt. ff. ad. l. ro. d. iac. l. si. ff. Posita eē i h̄. ff. notat i sū. cō. li. ij. t. viij. q. xxxvj. **B.**

C. Dono q̄ locator opis v̄l pastori res perijt a dñs die q̄perijt culpa seu dolo illi⁹ et pastor negat: cui incūbit p̄batio. R̄o f̄m hosti. Pastori. nā cum ipse rōne officij debeat custodia: h̄e si dicit amissam ouem p̄bet abfuisse culpam siue doli. sicut argentari⁹ p̄bare debet amississe rationes cū ruma v̄l incēdio. ff. de ebe si q̄s ex argentari⁹. ff. vltimo. Itē in custode carcer. ff. d. cust. a. exhi. re. l. vltima. cū alē q̄ doli allegat doli p̄bare debeat. ff. de p̄ba. quotiens. q̄ q̄ doli. **A.** Item in dicta. q. xxxvj. **B.**

In quibus casibus remittit census siue pensio rei locate. **R^o** Si conductor expellit: sit remissio p rata tēpis. ut s. in. iij. q. dictū est. **A**lt etiā conductor corpis alicui? ut puta agri exulat a solutoe p p vīm maiorē cui resisti nō potuit. **I**te p p id qd pter consuetudinē euenit. **A**. puta tēpestas v l alia aerē intēperies in deuastatōe fructuuz. ut in. l. 8. q. statū. **B**. ut. ff. eo. l. ex conductor. q. ij. et. iij. **I**te spālē ppter sterilitatē afficiētē conductores magno incōmodo nō sterilitas valeat opēfari cū vbertate pcedētis a seqntis annia fiet hec remissio p rata sterilitatis eē eo. ppter **A**. **E**t fm goff. in sū. cō. li. ij. ti. viij. q. xxxvii. sterilitas a vbertas intelligit fm vulgi opinionē licet qdā dixerint sterilitatē qn semē nō p apitur. **S**it ppter vbertatē si casu fortuito cōtingat augmētanda est pensio. non at si hec fiat diligentia possessoris. **E**t infra sbūgil. **I**te hec q dicta sunt de pēfione minuēda v l augēda intellige fm goff. in eo colono q numis colit. **R**a partiarū qsi iure societatis a lucū a dānū cū dno fundi p tē ut ff. eo. l. si merces. **B** Sed si aliquis locat opas suas tm v l accipit rē ut aliqd in ea faciat. **A**. v l etiā locat rē a opā ut in dicta. q. xxxvii. vbi hec notāt fm **J**mo. a host. **B** totā mercedē redpit. etiā si casu fortuito impedit? fuerit. nisi mora v l culpa possit imputari. ff. de varijs a eē. oz. cog. l. j. q. penl. et ff. de statu. libe. l. cū heres. q. penl. **A** **P**oti? videt. q. antepenl. **B**

Quid si conductor fundi aliqd expēdit in re conducta. **R^o** fm **H**ost. Si expēdit nēcario v l vtilē auxit edificauit v l instituit aget cōtra locatōrē ut expensas recipiat. ff. eo. l. dñs. **A**lt sec?

Vtz conductor agri v l dom? v l alteri? rei possit rē ipsā alteri locare. **R^o** **P**ōt. **C**. eo. l. nemo. a tūc res posterioris conductoris obligate sūt pncipali dno vsq; ad illā qntitatē quā ille secū d? conductor tene? pncipi. ff. eo. l. si in lege. q. si colon? **A** **J**bi d. q. fruct? rei

locate sunt in eā pignoris ac si pēior conductor eos pcepisset a q alie res posterioris conductoris nō obligat dno. **S**; glo. dic. ibi. si totū. h. p pte sic vel nō obligant qn nō sūt inuecte. **B**.

Null? plat? religiosus p tē cōcedere ad vitā nec ad certū tps reddit? p tē eoz. **A**. aut iura aut possessiōes mōsteriorū v l eaz administratōnez sibi cōmissaz ut in de. s. q. i. **B**. alicui etiā p quacūq; pecunia nisi nēcitas v l vtilitas ouent? siue loci exposcata accēdētē cōsensu ouent? aut si cōuentū nō habz accēdētē cōsensu superioris. a qui cōtrafecerit incurrit snām suspēhōis. nec recipiētī acqūit aliqd ius. **T**ū hoc nō extēdit ad locatōes v l redditū a fructū venditōes ad modicū tps vt de rebz ecclē nō alie. mōsteriorū in de. vide. **S**imonia. iij. q. iij. **B**ona conductoris sūt obligata locatōri. ut **P**i gnus. q. ii.

Ludus a iocis **V**tz in ludis a iocis possit esse virt? **R^o** fm **T**ho. ij. q. cxvii. **S**icut hō indiget corpali refoallatōe q nō p tē tūc laborare. ita etiā ex pte aie indiget qēte a sola? qd fit p ludicā a iocosa. **C**irca q tria vidēt pāpue esse ca uēda. **P**ri^ma pncipale est q p dicta delectatio nō qrat in aliqbz opibz seu verbis turpibz a noāuis. **S**ecūm ne totā frūitas aie resoluat. **T**erciū ut lud? sit oueniēs fm cōgruitatē pso ne. tps a loca. a fm alias circūstātis as debite ordinēt. **E**t hec virtus fm p h m vocat eutrapia.

Quō in ludis sit vicū. **R^o** fm **T**ho. vbi s. **V**icū est in ludo. **P**rimo qdē? fm excessū qn qd ad ludū assumit turpia v bav l facta v l eē ea que verē gūt in pncipi noāuētū q de se sunt pētā mortalia. a sic excessus ludi est pētā mortale. **E**t p tē eē excessus i ludo qn nō est cū debitis circūstantijs. puta q nō opetit loco seu tpi negotio a psonē. **E**t h qdē qnq; p tē eē pēz mōrle ppter veltmētā affectus ad ludum. ita q quis cōtra pceptū dei vel

eclesie talibz vti nō recuset. **Q**uāq; at
veniale. s. cū aliq; n̄ tātū officiat ad
tudū q; ppter hoc exeat aliqd oīra dū
mittit. **A**. nec etiā actualit cōmittat.
q; nō sufficit bonavolūtas cui oītrari
at op⁹. **lxxxvj. di. non satis. B.** Sed
p̄t esse in ludo vi cū ppter ei⁹ defectū.
Nā oīra humanā vō; est ut aliq; se
onerosū alijs exhibeat puta dū mībrl
delectabile exhibz a delectatōes alio
rū impedit. **V**nde **Seneca** dicit. **Sic** te
geras sapiēter ut null⁹ exhorreat tā
q; aspectū nec oīenat q; si vltē. **Sed** q; tu
v⁹ nō ppter se q; sed ppter opatōez
ideo defect⁹ ludi min⁹ est viciōsus q;
excessus. **V**ñ p̄hs dicit. **ix. ethicoz** q;
pax de delectatōe sufficit ad vitā q; si
p cōdimento. sicut pax de sale suffi
at in abo.

Vtrū liceat cā ludi vti habitu voli
giosoz. **R**ē. **Nō** licet. sed puniri d; gra
uit q; hoc facit. ut in **Autē. de sanctissi
mis ep̄is. f. h. A.** **Dot⁹ videt. f. pe
vbi d;.** **O**mibz gñalt in seclari vita
vūfantibz a maxime theatraha exer
cētibz vlt ac mulieribz interdū vti
scemate. a. hitu mōchi. aut mōstrie
aut afflicte. aut cuiuscūq; p̄sone h⁹
mōi. **S**āctibz vniūsis p̄sumentibz in
tali scemate aut imitari aut illudere
in q; cūq; ecclesiastica disciplina. q; a cor
palia supplicia sustinebūta exilio cō
tradet puidētibz hōi locoz ep̄is et
q; sub eis sūt derid. **Sed** etiā q; buslibz
militaribz iudicibz a q; sub eis sūt offi
cijs a locoz defensoribz. **B.** a. ar. **de
ep̄ati audi. l. minime. A. Ibi d; Mi
nime** q; ludibrio corpis sui questū
faciūt publice habitu eaz virginū q;
dedicate sunt deo nō vtant. **B.**

Vtrū in cātu seclari citaristay ludo
seclay a hōi sit p̄ctū. **R**ē. **f. m. Al.**
Si hoc sūt a p̄soms seclay tpe a lo
co cōpōtēt: licet. sic a gñalt de ludis
dictū est. **j. f. Si** xō fiat a derid nō vi
den⁹ p̄tere nec licet. maxime si de
ric⁹ ludat cū layco. **ij. q. vij. laycos.**
xxij. dil. hīs igit. Multo cē min⁹ cō
petūt religiosi. **A.** **Requē** etiā q; ad

seclay honest⁹ mod⁹. ut sup. in p̄i
cipio. a dēcs cā. **Vñ. lxxxvj. di. in. c.**
donare. dicit glo. q; n̄ est dādū aliqd
atharistis a filibz. n̄ q; sonarēt ad
laudē dei. vlt ob etiā iustā cām. puta
vccatōis. ut q; aliq; est debil vlt in
firm⁹ a q; e⁹ has cās silt nō licet. taha
sonare vlt audire. **Hec** in glo. a idem
p̄t eādē vō; p̄t intelligia in cantu. **B.**
Vtrū inspectio spectacloz sit p̄ctm
Rē. **f. m. Tho. ij. q. d. xvij. Inspectio**
spectacloz viciosa reddif in q̄ntū p̄t
hoc hō fit p̄n⁹ ad vicia lasciuie. vlt ceu
delitat p̄ ea q; sibi rep̄ntāf. **A.** **Et** ins
q̄ntū p̄t retrahif ab vtilibz a bonis.
ut s. **Curiositas. q; casu q; q; etiā ex
cōicatio imminet. Vñ de se. di. j. in. c.**
q; die. **S. Qui** die solēmi p̄termissio
ecclie vūctū ad spectacula vadit excois
cet. **B.** **Et** ad hoc facit s. **Curiositas**
f. ij. et. s. Choreia. f. ij.

Vtrū liceat vti ludis in ecclesia vide
s. **Emūtas ecclesie. f. ij. in. fi. De clo
reis. vide s. Choreia.**

Ludus alee a oīs lud⁹ q; immi
tit fortune. a oīs talis est p̄
hibit⁹ fm leges. n̄ tū si q; cer
tet hasta. siue pila iacēdo. curvōdo lu
ctādo vlt puḡndo. q; hoc sūt cā virtu
tis corpis. **ff. eo. l. ij. A.** a ibi in. l. se
p. q; oīs lud⁹ cē si nō imitat viri
bz fortune est p̄hibit⁹. n̄ imitat ali
cui exeratio virtuosa a vtili. **B.** **P**ro
eo at q; p̄mif in iuuio vscēdi cā; p̄
mittūt leges ludē familie. **ff. eo. l. fi.**
A. Ibi d; Qd in iuuio vscēdi cā; po
mif in cā; vē familiā ludē p̄mittit. **Et**
intelligi⁹ de ludo licito a honesto cū de
bitis arcūstātis de q; bz in. c. p̄cedēti
i p̄i⁹. **Ista** cē q; hic hñ⁹ notāf i sū. cō.
li. ij. ti. vij. q. xxij. fm glo. raym. a
Hostien. B.

Vtrū lud⁹ alee sit p̄ctm **R**ē. **f. ray.**
Quicūq; ludūt alea siue taxillis: vlt
q; sunt p̄ticipes seu inspectores ludis
semp peccant. **ff. eo. p. totū. C. eo. in
ostitutione greca. a maxime si sunt
derid. In autē. de sanc. ep̄iscopis. f.**
interdicimus. A. Ibi etiā dicitur.

q̄ deid nō dnt accedere ad aliquod
spectaculoꝝ cā vidēdi. **B.** a eꝝ 8 vi. a
bone. de. deria. Et est p̄ncipale a p
se p̄ctm̄ auaricie. siue rapine. Est et
cā multoꝝ p̄ctōꝝ. a mēdacioꝝ p̄uiri
oꝝ. blasphemiarū. deceptionū. a huꝝ
iustmodi. **A. De h̄ latī⁹ in dicta. q. xxiij**
vbi dī fm̄ rap. **Q̄** magnum sit hoc
p̄ctm̄: p̄; int̄ alia ex nouē q̄ in talib⁹
attendūf. **Primū** est desiderū luctā
di. **Ecce** cupiditas q̄ radix est om̄iū
maloz. ut dī. j. ad **Thimo. vl.** Scdm̄
est volūtas spoliādi primū. **Ecce** ra
pina. **Tercū** est vsura maxima. **xij**
p. xj. nō solū in amovf in mēse. s̄ in
eade die. eꝝ de excess. p̄la. int̄ dilectos
Quartū est multiplicia mēdacia a v̄
ba odiosa a vana. **Quintū** est blasphe
mia. **Ecce** heresis. **Sextū** est corrup
multiplex primoz q̄ ad ludū inspici
endū de consuetudine praua ueniūt.
Septimū est scandaluz bonoz. **Octa**
uū est contemptus phibitōis scē m̄is
ecclē. **Glo.** dicit argumētū q̄ scdm̄ ma
gistrū hm̄di ludi sūt phibiti: non tm̄
dissuasi: q̄ securi⁹ est dicere. **Nonuz**
est amissio t̄pis. a bonoz q̄ in illo tē
pe tenēf facere. **Cō. Hosti.** a addit se
p̄tē p̄ctā aha q̄ sunt furtū q̄ lufores
sepe inopia cogēte discūt furari. **Itē**
violencia. **Aliq̄tiens** em̄ ad h̄ ut ali
q̄s ludat violentē detinet. **ff. de alea**
to. solent. **Ecce** seruit⁹ iniusta. **Item**
cimmē falsi q̄s omittit in falsis taxil
faciēdis. a ex certa sciētia cōmodādis
siue locādis. **Itē** homicidiū. q̄ de lu
do veniūt ad verba. a ex hijs ad ver
bera tandē ad homicidia ecce iniuria
ecce homicidia. q̄bz iudex ex offi⁹ suo
occurrere dī. ut **ff. de vsu fruct. eq̄ssimū**
Itē fraus a deceptio q̄ qui meli⁹ scit
deāpe: meli⁹ credif ludere. **Itē** adula
tio. **Vñ** dicit hoies. **Pulcer** a bonus
lusor est dñs me⁹. **Itē** turpis a inbo
nesta vita. **B.**

¶ Vtq̄ lud⁹ alee sit p̄ctm̄ mōile. **R̄o**
fm̄ **Wil.** Etā si homo nō duat in con
suetudinē: mortalt peccat **Intellige**
qñ ex auaricia ludit. **A.** q̄d sp̄ occur

rit: cū q̄rāf lucū p̄ modū illiātū: q̄d
ml̄ ali⁹ est q̄ auaricia. ut colligit ex
notat p̄ **Tho. ij. ij. q. cxviii. arti. iij.**
Gravitas eē hui⁹ p̄cti⁹ p̄hendit aliq̄
ten⁹ ex dictis in p̄ximo. **¶** p̄cedenti cū
additō. **B.** q̄ et auaricia de se eē p̄ct⁹
mortale. ut s̄. **Auaricia. f. ij.**

¶ Que pena clericoz ludētū ad ale
as. **R̄o** De h̄ legis. **xxxv. dis. c. j. vbi**
dī sic. **Ep̄s** aut presbit⁹ aut dyacon⁹
alee aut ebrietati deseruēs: aut desu
nat. aut certe dānef. **Subdyaconus**
āt aut lector. aut cantor: aut desinat
aut cōione priuef. **¶** **Itē** in layco q̄d
in minorib⁹ clericis. ut p̄ in dicto. c. j.
B. Et nō q̄ ex dicto canone colligit
q̄ si nō duat in consuetudinē: nō sustine
bit p̄dictā penā. **Vñ** dīc desuēs. **Siz**
mixta si duxit in consuetudinē a vult de
finē. **Vñ** dīc. ā desinat. **D.** tñ i vtroq̄
casu p̄nāz agē de p̄ctō. **Et fm̄ Nol**
idē hodie in s̄dyacono q̄d in dyaco
no. eꝝ de ser. nō or. miram̄. **A.** **Itē** in
dicta. q. xxiij. **Et** addit fm̄ rap. q̄ ex
eo in dicto. c. j. dī dānef a cōide puef
colligit q̄ tle sit p̄ct⁹: mōile a ḡue. **B.**

¶ Vtq̄ in ludo alee viat illi q̄ nō po
terat alienare teneaf ad restitutōez.
R̄o fm̄ **Tho. ij. ij. q. xxxij.** q̄ aliq̄s lu
cret ab eis q̄ rem suā alienac nō p̄nt
illiātū a extra ius dñm̄ est. **Vñ** q̄ t̄s
bz viat ad restitutōez: tenef. **Et hic** ad
dit **Rap.** q̄ tales sunt furiosi. p̄digi
minores. **xxx. an.** a maxime pupilli
Itē mēte capti furbi. muti. cca. et q̄
morbo p̄petuo laborāt. q̄ tales sup eē
rely suis nō p̄nt. **Itē** de seruis. de rez
ligiosis. de filijs. q̄ nō h̄nt peculiaz
castrense v̄l q̄si idē de v̄pōē q̄ nō habz
res p̄ternales. a etiā de adm̄nist̄
tore rerum ecclēsiarū que pauperū sūt
Qui ergo talib⁹ viat: restituere tenef
nō dico illi q̄ amittit. s̄ tutori. curato
ri. dño. mōsterio. patri. marito. siue
ecclē. **A.** n̄ forte cleric⁹ rector ecclē eēt
correct⁹. a crederef in debitos vsus ex
p̄sur⁹ fm̄ glo. rap. a in sū. cō. eo. tit.
q. xxv. vbi p̄t q̄ cū rap. cō. h̄of. arca
dicta in h̄. **f. B.**

Vtz q̄cuq; traxit aliquē ad ludū; teneat restituere q̄cqd̄ viat. **R^o** fm **Tho. vbi supra. Restituē teneat. A.** s̄ ei que attraxit **Vñ** nec de eo p̄t facere elemosinā fm eūdē **Tho.** ut in sū. cō. eo. ti. q. xxiii. **B.** Et nota q̄ ista attēctio large intelligēda est sc̄z quōd̄ cum q̄ verbis v̄l factis induxit cū. cū ille abs nō erat lusur⁹. **Ite;** siue induxit a principio siue in medio ludi cū ille vellet desistere. ut **A. 30** dicit.

Vtz q̄ fraudulentē ludit teneat restituere. **R^o** fm **Tho. vbi sup̄ Tenef A.** s̄ ei a q̄ viat ut etiā prime dictū ē et colligit ex positis in dicta. q. xxiii. Et intellige siue omisit fraudē anteputa. qz fingeat se q̄i inscū de ludo a q̄si hōiem q̄ posset recipi. cū tū de cipe intēderet. siue cōmisit fraudē in ip̄o ludo. ut s̄mittēdo taxillos falsos siue etiā veros malea fraudulose iactādo seu mēdaci dīcēdo q̄ obtinuit s̄ seu male pecuniā nūerādo a oīa hmōi

Vtz q̄ viat phibēto iure ciuili. **A.** q̄s phibz oēm ludū fortunea etiā nō immitentē exeratio alicui⁹ opis virtuti ut tactū est sup̄ in prim^o a dat re optō; ei q̄ p̄pter ludū phibitū aliqd̄ soluit a hereditibz ei⁹ vsq; ad l. annos ut. l. h. c. eo. **B.** teneat ad restitutōez **R^o** fm **Tho. vbi supra. Jus** q̄dē ciuile nō obligat oēs. s̄ eos solos q̄ sūt hmōi legibz s̄iecti. a itoz p̄ diffuetu dinē abrogari p̄nt. iō apud eos q̄ sūt hmōi legibz astricti tenēt integratē ad restitutōez. n̄ forte contraria osuetudo p̄ualeat. aut q̄s vicērit ei q̄ traxit eū ad ludū in q̄ casu nō tenet restituere. qz ille q̄ amisit nō est dign⁹ redi pe. nec p̄t licite retinere tali iure positio durate. sed tenet illud dare i elemosinas. **hec Tho. Porro** dictū ius positiuū h̄et. **C. eo. l. aleay. et ff. eo. l. vlt. in fi.** Et idē cōsulere etiā dicto iure positio durate sc̄z qz ille q̄ attēct⁹ fuit non tenet restituere. nec tū licite p̄t tenē p̄pter ipsam turpitudinē talē ludi. ut in se. **Edia²**

Vtz ille q̄ viat q̄n̄ volūtari⁹ cū v

lutarario lusit teneat ad restitutōez. **R^o** q̄dā dicit qz nō. sed paupibz est erogāda talis pecunia. ar. xiii. q. v. nō sane. Et hec est opinio **Pla. Alij** dicit qz tenet. **ff. eo. l. vlt. in fi. a. c. eo. in cōstitutōe greca.** Et hec ē opinio **Ber.** ut notat c̄ de vi. a. l. de. d. eria. offi. cia. a etiā ray. q̄tuz; est in p̄posito casu sc̄z in eo q̄ lusit voluntarie a p̄ eadē iuā. **S;** ut in vides vtraq; opinio stat a sc̄da q̄dē opinio sc̄z qz teneat reddere locū h̄z vbi legibz viuif impialibz p̄ q̄s a ipsa opinio p̄bat **Vbi** dō nō sic viuif v̄l vbi leges ille abrogate essēt vide² valere p̄ia opinio sc̄z qz debeat paupibz erogari. **Nā** cū lud⁹ sit q̄dā exproliatō nō p̄t q̄s p̄ ipsum licite alii q̄d acq̄ere. a sic nō p̄t tenere. s̄ nec illi d; reddere. qz ille nō est dign⁹ re h̄re q̄ quantū in se sūt primū exproliare conabat. **De factoribz taxillorū scachoz aleay. a hmōi. vide² Rego. ciatio. ff. vii. A. q̄ incipit. Quid** de factoribz. Et ad p̄dicta p̄nt reduci q̄ notā in **deā. q. xxiii. in sū. con. li. ii. ti. vii. vbi d; fm Immo. in c. qz pleriq; c̄ de immu. ec. qz attract⁹ nō tenet restituere. Intellige** illi a q̄ viat. utz sup̄. **Sed** q̄ alii attraxit tene² qz dolo se fecit. Et sicut q̄ lusit modicū cā recreatōis nō tenet restituere. **Intellige** si lud⁹ erat honest⁹ a licit⁹. abs **Lu. vi. d; Ve** vobis q̄ ritetis nūc **Vñ** in eadē **q. xxiii. d; fm ray. Si** dicat q̄s qz lō intentōe v̄l cā recreatōis ludat ad aleas: facit s̄ sine denarijs aut accipiat vñ de ludis approbat. **Et glo. Ray. sup̄ v̄lo** recreatōis dicit argumtū qz lud⁹ alee nō est ḡnalt⁹ phibit⁹ qz p̄t ludi bono fine a iō taxilla alee a scacheria p̄nt fieri bono fine **S;** de s̄ dicit sup̄ dicto. **ff. qd de factoribz. Ex** p̄dictis ergo patz. quōd q̄s teneat restituere q̄ viat in ludo. **Sed** q̄d si alii q̄n̄ viata aliq̄n̄ p̄didit: an fiet cōpensatio. **Pōt** distinguī vtz fiat lud⁹ aī eadē p̄sona. v̄l diuersa. **Si** cum eadē **Aut** lud⁹ ē mutat⁹. ut qz prim⁹ fuit licitus. a sc̄cūdus illicitus. a non fit

cōpensatio. qz solutū vni vs' etiā eidez
ex diuersa cā non liberat a debito ex
alia cā l' cū altero. C. qñ ciui. ac. pū.
ci. l. vna. Aut tūc nō est mutat' ut
qz vterqz erat illiat' scz in q' videt' a p
didit. a videt' qz debeat fieri cōpensatō
Nā est sit dare casū in q' q's nō tene
at restituere illi a q' videt' vōe part' cāe
turpitudinis: p't tñ restituere eide a res
tituendo libera? ut nota' in sū. cō. li.
ij. ti. viij. q. xxv. ad finē. Et iō p' tēdo
cū eodē videt' a restituisse p' cōcurrenti
q'ntitate. Si tūc fiat cū diuersa p'so
na nō fiat cōpensatio. qz p' interitū rei
morosius debitor: nō libera? l. i. re fur
tūa. ff. ff. de cō. fur. maxime qñ ipē
met' dedit cām interitū. ff. de v'bo. obs.
li. l. si ex legati cā. vbi ille tenet' qui
occidit hominē quē debebat. B.

Luxuria. Cū luxuria multiplex
sit ut dictū est s. fornicatio.
ff. q. est graui' p'ctū. R. o. ff.
l. i. q. diij. Graui'ssima inter oia
p'ctā luxurie est viciū o'tra naturā. si
aut a Augu. dicit' in li. de adulterimis
diugijs. Et hoc iō qz trāsgredif' illud
qz scdm naturā determinatū est tāq'
p'ncipiū circa vsū venereū. P' hoc est
incest' q' est o'tra naturā; reuerētiaz
quā debem' p'sonis diuinitis. Alie at
species sūt o'tra vctā vōem tñ ex sup
positōe naturālū p'ncipioz. Magis
aut repugnat vōm q' aliq's venereis
vtaf. nō solū o'tra illud q's ducit p'
li generāde: sed etiā cū iniuria p'imi
et iō fornicatio simplex minima est
int' spēs luxurie. Adulteriū vō g'niū
est q' stupriuz. qz maior iniuria fit in
abusione mulieris alteri' p'tati s'bie
ete q'ntū ad vsū g'natōis q' s'biecte
ad solā custodiā. Vtrūqz aut aggra
uat' p' violentiā. iō rapt' virginis ē
grauior q' simplex stupriū. a raptus
v'xoris q' adulteriū. Et de tali raptu
quedā hēs. Raptor. ij. De stupro vō
a adulterio s. fornicatō. ff. i. a supz
Adulteriū. Nec etiā omnia aggrauiat'
fm vōem sacrilegij. qñ scz p'sona deo
sacrata rapit. A. Et s. sacrilegiū g'niū

est in cestu. cū sit o'tra dīmā reuerētā
B. Itē int' p'ctā o'tra naturā graui'ssi
mū est p'ctū bestialitatis scz vbi nō
seruat' debita species. P' hoc aut est
viciū sodomitiā. vbi nō seruat' debis
tus sexus. Et de s. aliqd. Sodomia.
P' hoc at p'ctū molliciei. ex eo qz nō
seruat' debitus mod' cūbendi. Magis
aut si nō sit debitū vas q' si nō sit de
bitus mod'. Min' aut int' p'ctā o'tra
naturā est p'ctū molliciei q's cōsistit
in sola emissione seminis sine cūbis
tu ad alterz. Et de ista materia satis
habet. xxxij. q. viij. adulteriij.

An q' deflorat virginē solutā tene
at eā ducere vs' maritare. R. o. In fo
ro iudiciali videt' teneri ad alterz p' re
dictoz. ex de a. adul. c. j. S. fm glo. hoc
fuit pena antiq'. hodie vō sic punit'
qz aut ducat eā aut verberat' a a sacē
mētis exclusus retrudat' ad p'niā in
mōsterio. de q' nō possit egredi. et de
adul. c. ij. A. Ibi patet qz hec pena p'
rime dicta obtinet q'ndo seductor nō
vult stupratā ducere. q' casu etiā viz
det' qz teneat' eā dotare ut co. ti. c. j. Si
aut pater nō vult eā ei dare vs' ipsa nō
vult cōsentire: teneat' eā dotare. ut in
dicto. c. j. q's nō corrigif' sed in diuerz
so casu loquit'. ut ex hñs patet. a ex
ter. a glo. vtriusqz capli. Et s. glo.
Rap. in sum. con. li. ij. ti. v. q. vj. glo.
fatores predicta intelligūt s. raptore
qui seducat' s. seorsū ducat a domo pa
tris a extrahit virginē p' violentiam
Sed certe etiā si nō interueniat violē
tia: teneat' seductor ad satisfactōnem
damni. ut in c. si. ex. de iniu. B. In fo
ro aut p'niā sic agendū est fm vōl.
Si deflorauit ipsā voluntariā: non te
net'. qz ille nō seduxit eā: Si autē in
uitā vs' seductā: iniungendū est ei qz
satisficiat vs' cōponat cum ea. A. s. cō
positione que p'cedat a libera eius vo
luntate. Al' absolutus nō est tutus
in conscientia. ar. l. j. q. que onerande. in
fine. ff. quaz rerum ac. non dat. B.
Silem casum habes infra. Matrimo
niū. iij. q. ij.